

De voorjaarsbijeenkomst van de Vlinderwerkgroep Friesland vond plaats op donderdag 20 april 2017 in de Fûgelhelling te Ureterp. Aanwezig waren 30 leden van de Vlinderwerkgroep. Afmelding wegens verhindering waren er van Sake Roodbergen, Johan Meijer, Wiebe Poppe, Barbara Mather, Gerrit Tuinstra, Kees Smit, Anja Kerkhof, Reinder & Natalia Wijma.

1. Voorzitter Siep Sinnema opent de bijeenkomst en heet iedereen van harte welkom. Na een warme periode is het na 7 april helaas te koud voor de tijd van het jaar. De vlinders laten daarom nog even op zich wachten.

Vorig jaar was de Gamma-uil (*Autographa gamma*) even wereldnieuws. Tijdens de EK-voetbalfinale in het Stade de France te Parijs vlogen er duizenden Gamma-uilen rond waar sommige spelers (zoals Ronaldo) maar ook scheidsrechterbaas Collina behoorlijk last van hadden. Ze moesten de vlinders letterlijk afweren. De trek van de Gamma-uilen naar het noorden werd op deze zwoele avond vermoedelijk onderbroken door de felle stadionverlichting. De vlinders werden er als een magneet door aangetrokken. Hilarisch was het wél!

Maar ook dit jaar was een vlindersoort wereldnieuws: een pas ontdekte nachtvlindersoort vernoemd naar Donald Trump. De vlinder vertoont aan de bovenkant een zekere gelijkenis met de lichtgelige haardos van de nieuwe Amerikaanse president. De wetenschappelijke naam die aan deze vlinder uit de familie van de *Gelechiidae* is gegeven, luidt *Neopalpa donaldtrumpi*. Bij onderzoek bleek *Neopalpa donaldtrumpi* opmerkelijk kleine genitaliën te hebben. De soort komt voor op het schiereiland Baja California aan de westkust van het continent Noord-Amerika aan de Mexicaanse grens en is daar een bedreigde soort.

2. Verslag najaarsbijeenkomst 2016.

Er zijn geen opmerkingen over het verslag.

3. Algemene mededelingen en ingekomen stukken.

Er zijn geen mededelingen. Voor het agendapunt ingekomen stukken meldt de secretaris het jaarverslag 2016 “*Vlinders en libellen geteld*” van de Vlinderstichting. Tevens Nieuwsbrief nr. 64 (december 2016) van het EIS (Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden).

De secretaris heeft de volgende boeken ter inzage meegenomen: *Butterflies of the World plus 1.000 Butterflies (the World's most beautiful)*, beide van auteur en beroemde vlinderfotograaf Adrian Hoskins en momenteel te verkrijgen via bolcom voor € 18,98 respectievelijk € 29,00. Verder *Het Romantische Vlinderboek deel 1* van biologe en fotografe Gabriëlle Jager. Voor € 35,00 te bestellen via haar website <https://hetromantischevlinderboek.wordpress.com>

Dan is recentelijk ook het prachtige *Dagvlinders in Drenthe (periode 2007-2015)* verschenen. Helaas in een te kleine oplage, want drie maanden na het verschijnen ervan was het reeds uitverkocht.

4. Ervaringen, mededelingen, inbreng van en door leden.

Abel Jagersma laat een powerpointpresentatie zien met de titel “*Nachtvlinders van de Boswachterij Gaasterland*”. Het gaat om een meerjarig inventarisatieproject van Abel en Andy Saunders in deze boswachterij. Oorspronkelijk is Abel hiermee 15 jaar geleden begonnen in het Harichsterbos. Dit gebied was vroeger volledig weiland en is in de loop der jaren omgevormd tot percelen bos met lange lanen en slootjes, waartussen ook bloemrijke stroken weiland voorkomen. Abel laat in zijn presentatie enkele mooie foto’s van het gebied zien. In de weilandjes lopen koeien tussen een massa pinksterbloemen. Er komen plaatjes (vlinders plus rupsen) voorbij van de Eikentandvlinder (*Peridea anceps*), de Grote voorjaarsspanner (*Agriopsis marginaria*), de Vroege blokspanner (*Trichopteryx carpinata*), de Vroege spanner (*Biston strataria*), de Nunvlinder (*Orthosia gothica*), de Sierlijke voorjaarsuil (*Orthosia gracilis*), de Tweestreepvoorjaarsuil (*Orthosia cerasi*), de Kleine voorjaarsuil (*Orthosia cruda*), de Eikenvoorjaarsuil (*Orthosia miniosa*), de Dubbelstipvoorjaarsuil (*Anorthoa munda*), de Bosbesuil (*Conistra vaccinii*), de Wachtervlinder (*Eupsilia transversa*) waarvan de oudere rupsen kannibalistisch gedrag vertonen, de Voorjaarsbladroller (*Tortricodes alternella*), de Gevlekte langsprietmot (*Nematopogon adansonella*), de Rossige grasmineermot (*Elachista rufocinerea*); de laatste is een nieuwe microvlindersoort voor het Gaasterland.

De Vlinderwerkgroep Gaasterland heeft tijdens een vergadering besloten om mee te doen aan het nieuwe dagvlinderproject voor Friesland. Van Gerrit Tuinstra hebben ze de onderzoeksblokken 16 en 17 toegewezen gekregen.

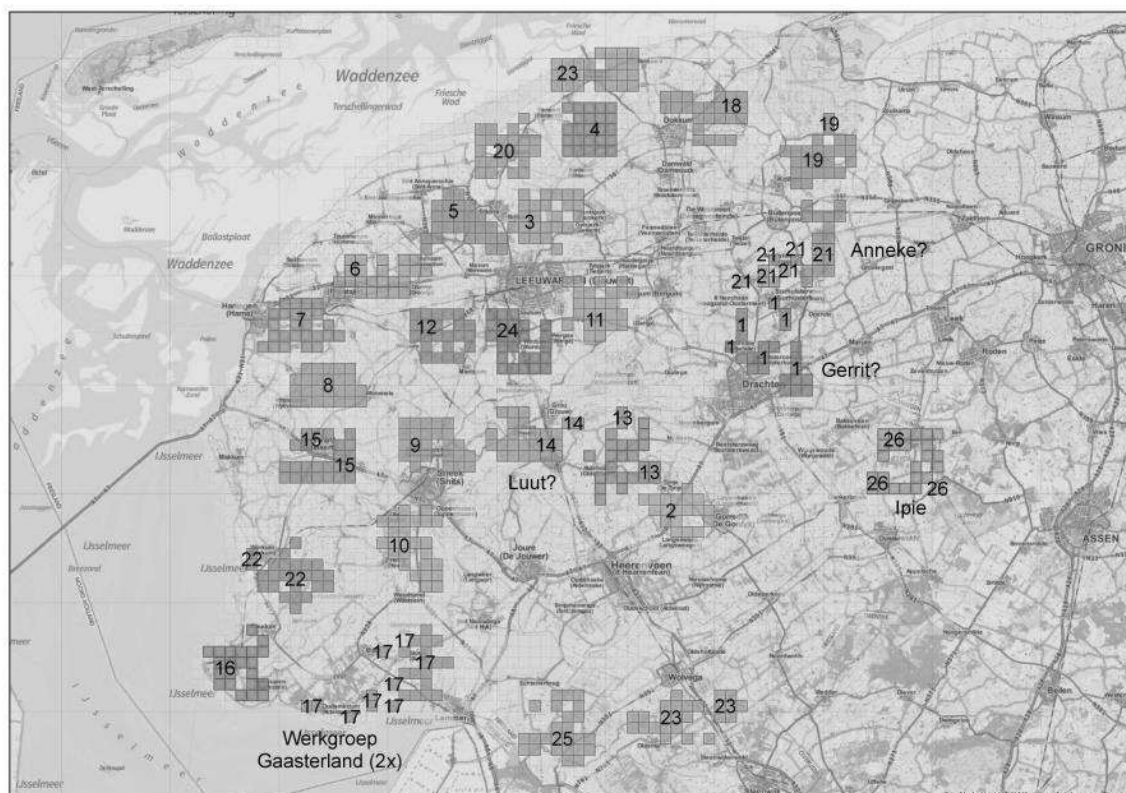
Freek Nijland geeft een powerpointpresentatie getiteld “*Trekvlinders 2013-2016 - Erf Canterlandseweg 18, Gytsjerk*”. Dagvlinders: In deze periode heeft hij 458 Atalanta’s waargenomen en 14 Distelvlinders. Nachtvlinders: 234 Gamma-uilen (*Autographa gamma*); in 2015 en 2016 in totaal 6 Grote worteluil (*Agrotis ipsilon*); in 2015; 2 Kolibrievlinders (*Macroglossum stellatarum*); in 2016 85 Koolmotjes (*Plutella xylostella*) met juni als hoogtepunt van de invasie van deze microtrekvlinder; in 2015 en 2016 in totaal 6 Luipaardlichtmotten (*Nomophila noctuella*); in 2015 2 waarnemingen van de Roodstreepspanner (*Rhodometra sacraria*); in 2016 een enkele waarneming van de Turkse uil (*Chrysodeixis chalcites*); in 2015 3 exemplaren van de Vlekdaguil (*Heliothis peltigera*); tot slot op 26 augustus 2016 een bijzondere waarneming van de Essengouduil (*Atethmia centrago*) waarbij Freek achteraf constateerde, dat deze prachtige nachtvlinder in september 2016 nog vier keer elders in Friesland werd gezien, namelijk in Berltsum, op Terschelling, in De Blesse en in Easterskar.

Hessel Hoornveld toont foto’s van Langsprietmotjes, van een Platbuik libel, van de larve van een bladwesp en van een aantal vlinderrupsen, onder andere van de Kleine zomermeter (*Hemithea aestivaria*),

de Witte Tijger (*Spilosoma lubricipeda*), de Meidoornuil (*Allophyes oxyacanthae*) plus een rups van de Citroenvlinder.

5. Mededelingen over (de voortgang van) het dagvlinderproject.

Siep Sinnema laat een aantal kaartjes met de voortgang van de waarnemingen zien. Gerrit Tuinstra heeft in februari 2017 een werkatlas met de beschikbare gegevens van alle soorten van 2010 tot en met 2016 gemaakt. Deze atlas is digitaal beschikbaar voor alle leden van de Vlinderwerkgroep en/of voor andere gegadigden die gegevens voor de nieuwe atlas verzamelen. Hiervoor kan men bij Gerrit Tuinstra een verzoek indienen (g.tuinstra14@gmail.com). Daarnaast heeft Gerrit ook een kaart met adoptiehokken voor de provincie Friesland vervaardigd. Liefhebbers kunnen één of meerdere genummerde hokken adopteren en ook gedetailleerde kaarten van een adoptiehok bij Gerrit opvragen.

Op 29 juli zal een excursie in de gebieden Polder Oldelamer, De Hellingen en De Ontginning ten westen en noordwesten van Wolvega worden gehouden. De bedoeling is om een groot aantal kilometerhokken (waar tot op heden nog weinig dagvlindergegevens van bekend zijn) te doorkruisen.

6. Pauze.

7. Kweekervaringen in beeld (Anneke van der Veen).

Anneke laat foto's zien van de kweek van rupsen. Onder andere van de Witvlakvlinder (*Orgyia antiqua*); van eitje via jonge en volgroeide rups naar pop

en vervolgens naar de vlinder, waarbij ze beelden toont van het vleugelloze vrouwtje in gezelschap van het mannetje. Verder eitjes en volwassen exemplaren van de Diana-uil (*Griposia aprilina*); de ontwikkeling van het Eikenuiltje (*Dryobotodes eremita*), de Eekhoorn (*Stauropus fagi*), het Schaapje (*Acronicta leporina*), de Meriansborstel (*Calliteara pudibunda*), de Witte eenstaart (*Cilix glaucata*), het Bont zandoogje van rups tot pop tot volwassen vlinder, de Kleine wintervlinder (*Operophtera brumata*), de Nachtpauwoog (*Saturnia pavonia*), de Grote beer (*Arctia caja*) met een filmpje van de ei-afzetting, het spinselnest plus het volwassen exemplaar van de Bruine metaalvlinder (*Rhagades pruni*). Tot slot een filmpje (met time-lapse techniek) van de verpopping van de rups van een Dagpauwoog. Zeer indrukwekkend allemaal en met veel geduld gedaan!

8. Tweede deel van de film “Metamorphosis, the beauty and design of butterflies”. In verband met de tijd stellen we dit uit naar de volgende bijeenkomst.

9. Rondvraag.

Abel Jagersma attendeert ons op een onlangs verschenen vlinderboek *British Moths* (second edition) van de Engelse vlinderkenner en auteur Chris Manley. Het is een fotografische gids van de macro- en microvlinders van Groot-Brittannië en Ierland en is (zeker voor de microvlinders) een absolute topper op dit gebied. Een betere op foto's gebaseerde determinatiegids, die ook zeer geschikt en van toepassing is voor het Nederlandse grondgebied, is momenteel niet voorhanden. Verkrijgbaar bij bol.com voor € 38,56 (hardcover).

10. Sluiting.

Siep Sinnema sluit de bijeenkomst af en wenst allen een goede reis naar huis.

Excursie Fochtelooërveen 27 mei 2017

Siep Sinnema

Op zaterdag 27 mei werd zowel een middag- als avondexcursie gehouden in het Fochtelooërveen. De omstandigheden waren prima, de zon scheen en voor een dag in mei was de temperatuur prima. Er kwamen 13 belangstellenden af op deze excursie. Voor de middagexcursie was Judith Bouma onze excursieleider. Zij is veel in het veen te vinden loopt hier heel wat uurtjes rond om het Veenhooibeestje (*Coenonympha tullia*) te inventariseren. Daar waren we natuurlijk te vroeg voor in het jaar, we kwamen dan ook vooral om de Groentjes (*Callophrys rubi*) te zien. En dat lukte prima, rond de struikjes (vooral Vuilboom, Berk en Wilg) hebben we heel wat Groentjes zien vliegen. Vanaf het parkeerterrein liepen we eerst een stuk langs het fietspad en namen daarna een wandelroute door het veen. Kraanvogels hebben we helaas niet gezien. Op de Ratelpopulier vonden we zeer kleine rupsen van de Hermelijnlvlinder (*Cerura vinula*) die net uit het ei waren gekropen (**Zie foto pag. 7**). Op diverse heidestruiken vonden we de eitjes van de